

Свічкарь В. А., к.е.н., доцент кафедри.
Лекунович А.Ю., студентка
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка

ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Сьогодні банківська система України поступово інтегрується у світовий банківський простір, спостерігається значна активізація присутності іноземного капіталу. Незважаючи на те, що діяльність транснаціональних банків є важливим джерелом інновацій та фінансування економіки приймаючої країни, все ж подібна експансія може поглибити існуючу у нашій державі соціально-економічну кризу.

До транснаціональних банків (ТНБ) відносять великі заклади універсального типу, які мають широко розгалужену та тісно інтегровану систему закордонних підрозділів, спеціалізованих у сфері операційної діяльності на провідних фінансових ринках світу. До міжнаціональних банків (МНБ) відносять транснаціональні банки, в яких є не тільки діяльність, але й капітал та система управління [1].

Станом на 01.10.2017 р. у Державному реєстрі банків України зареєстровано 88 банків. Кількість банків за участю іноземного капіталу становила 38 банків, з яких 17 банків – зі 100% іноземним капіталом [2]. Так, в Україні кожен другий банк – з іноземним капіталом, кожен п'ятий – зі стовідсотковим іноземним капіталом.

Транснаціональні банки мобілізують величезні кошти в різних валютах, надають кредити на будь-який термін, здійснюють на міжнародному рівні операції з цінними паперами, застосовують найрізноманітніші форми фінансування виробництва і зовнішньої торгівлі, розвивають небачені раніше за масштабами довірчі операції. Промислові монополії одержують від ТНБ комерційну інформацію, рекомендації та консультації з приводу організації виробництва, структури управління, огляди про перспективи розвитку ринків тих чи інших товарів і т.д.

Слід розглянути місце ТНБ, підрозділи яких діють в українському банківському секторі, на світовому ринку. Рейтинг Fortune Global 500 публікується щорічно, а його основним критерієм, що визначає місця корпорацій в списку, є їх виручка за підсумками попереднього року. В 2016 р. до рейтингу 500 найбільших світових компаній за версією журналу Fortune увійшли вісім ТНБ, підрозділи яких діють на фінансовому ринку України: 39 місце – BNP Paribas (Франція); 70 місце – Citigroup (США); 77 місце – Crédit Agricole (Франція); 117 місце – ING Group (Нідерланди); 166 місце – Deutsche Bank (Німеччина); 199 місце – Sberbank (Російська Федерація); 224 місце – Intesa Sanpaolo (Італія); 478 місце – VTB Bank (Російська Федерація) [3].

Придбання та поглинання іноземними установами провідних вітчизняних банків залучає їх до загальносвітових процесів транснаціоналізації, але водночас це зменшує перспективи створення на їх базі крупних міжнародних банків та певною мірою послаблює позиції всіх вітчизняних банків на національному фінансовому ринку. Діяльність ТНБ в Україні, в першу чергу, спрямована на обслуговування: підрозділів ТНК, що працюють в Україні, великих промислових компаній, уряду, заможних приватних осіб.

Присутність іноземного банківського капіталу впливає як на кількісні, так і на якісні показники ринку, на процентні ставки, тарифи банків, на якість надаваних банками послуг, і на їх спектр. Іноземні банки привнесли на український ринок не тільки фінансові ресурси, а й нові банківські технології, високі стандарти обслуговування клієнтів і кращі приклади систем управління банками, як фінансовими організаціями, особливу юридичну скрупульозність, самі поняття ризик-менеджменту, комплайнса, управління активами та ін.

Слід також зазначити, що в Україні відсутні власні транснаціональні банки. Вітчизняна банківська система за своїми показниками не здатна конкурувати з транснаціональними банками. Сукупні активи всіх банків України у 2015 р. становили близько 3% активів британського банку Royal Bank of Scotland [2].

Щоб уникнути можливого деструктивного впливу іноземного капіталу на національну фінансову систему, необхідно вжити такі заходи: доцільно ухвалити Закон України «Про діяльність іноземних банків та банків з іноземним капіталом», у якому регламентувати їх діяльність у напрямках реалізації важливих для національної економіки питань; підвищити прозорість національної банківської системи; інтенсифікувати використання сучасних банківських технологій та банківського менеджменту; нарощувати обсяг кредитування реального сектору економіки, малого і середнього бізнесу; оптимізувати інституційну структуру вітчизняної банківської системи і наблизити її до стандартів країн із розвинутою економікою.

Отже, транснаціоналізація відіграє серйозну роль у розвитку вітчизняної банківської системи та суттєву залежність національної економіки від іноземного капіталу, оскільки він є важливим джерелом фінансування економічних процесів. Тому контроль за транснаціональним капіталом повинен спиратися на напрями оптимізації використання ресурсів іноземних банків, головний акцент в питанні регулювання діяльності банків з іноземним капіталом повинен зводитися до зміцнення конкурентоспроможності української банківської системи.

Список використаних джерел

1. Коваль В. В. Глобальна конкурентоспроможність транснаціональних банків : автореф. дис. / В. В. Коваль. – К.: КНЕУ, 2012. - 19 с.
2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
3. FORTUNE 500 [Electronic resource]. – Режим доступу: <http://fortune.com/global500/list>.